

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ОБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ : АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Шаніро В. С.

к.ю.н., ст. викладач кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

В умовах сьогодення медичне страхування виступає важливим елементом системи страхової медицини. Зазначене пояснюється тим, що медичне страхування – це система, при якій надання медичної допомоги має здійснюватись на принципах страхування, коли захворювання сприймається як страховий випадок. За допомогою системи страхової медицини можуть вирішуватись численні питання гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я [1, с. 59].

При цьому вважаємо необхідним акцентувати увагу на тому, що на сьогоднішній день вартість багатьох видів медичної допомоги ускладнює і тим самим має негативний вплив на доступ більшості населення до неї. Це пояснюється, перш за все, тим, що наявність приватної системи медичного страхування не є показником високого рівня попиту серед населення, адже, як було зазначено, вартісний аспект такого страхування є для більшості українців проблемним питанням.

Зважаючи на вище сказане, проблема впровадження обов'язкового медичного страхування є досить актуальною.

Досліджуючи питання медичного страхування, обов'язково необхідно зазначити, що право на медичне страхування визначено Конституцією України від 28 червня 1996 року, відповідно до ст. 49 якої кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [2]. При цьому основним нормативно-правовим актом, який регулює питання, пов'язані із страхуванням в Україні, є Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року. Відповідно до його положень страхування може бути добровільним або обов'язковим [6]. У ст. ст. 6 та 7 зазначеного закону законодавець визначає переліки видів добровільного та обов'язкового страхування відповідно. Аналіз статей дає можливість стверджувати, що медичне страхування в Україні може бути як добровільним, так і обов'язковим.

Мета добровільного медичного страхування полягає в наданні гарантій громадянам (застрахованим особам) у разі виникнення страхового випадку, повної або часткової компенсації страховиком вартості медичної допомоги (медичних послуг) за рахунок коштів страхових резервів, а також фінансування профілактичних заходів [3, с. 266].

У свою чергу, обов'язкове державне медичне страхування є соціальним, оскільки здійснюється в інтересах усього суспільства, а його страхові фонди формуються за рахунок коштів суспільства, на відміну від добровільного страхування, фонди якого формуються групою страхувальників конкретної страхової компанії. Ця галузь медичного страхування перебуває під жорстким контролем держави і характеризується безприбутковістю; крім того може охоплювати практично все населення і задовольняти основні, першочергові потреби у наданні медичних послуг [8, с. 31].

Існує ряд відмінностей обов'язкового медичного страхування від добровільного, серед яких необхідно виділити наступні: 1) широке коло застрахованих осіб; 2) законодавче регулювання; 3) джерелами фінансування є

встановлені державою відрахування підприємств і організацій, а також працюючих по найму; 4) тарифи такого фінансування встановлюються державою; 5) страховиками є спеціалізовані державні страхові організації або страхові компанії, які працюють під контролем держави; 6) страхувальниками виступають роботодавці, держава; 7) правила страхування встановлюються державою; 8) доходи від страхування можуть бути використані відповідно до законодавства і тільки в галузі медичного страхування [8, с. 31].

Акцентуємо увагу на тому, що на сьогоднішній день не існує єдиного нормативно-правового акта, який би регулював питання, пов'язані із обов'язковим медичним страхуванням.

Зауважимо, що у 2013 році була спроба прийняття Закону України «Про загальнообов'язкове медичне страхування». Відповідно до його проекту від 5 квітня 2013 року Закон мав визначати засади загальнообов'язкового державного медичного страхування громадян в Україні. При цьому Закон України «Про загальнообов'язкове медичне страхування» так і не було прийнято, що підтверджується відкликанням його проекту 27 листопада 2014 року.

28 грудня 2014 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці», яким передбачено об'єднання фондів соціального страхування: з нещасних випадків на виробництві, з тимчасової втрати працездатності та медичного страхування і створення Фонду соціального страхування України [5]. При цьому зазначений Закон України у прийнятій редакції не надходив до Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) для опрацювання та погодження.

12 лютого 2015 року відбулося засідання експертної групи з питань удосконалення законодавства у сфері охорони здоров'я в умовах реформування системи охорони здоров'я за участі представників Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я, Голови профспілки медичних працівників України, Мінфіну, Мінекономрозвитку, Мінсоцполітики та громадськості, під час якого фахівці МОЗ України та експерти дійшли згоди, що запровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування з огляду на економічну ситуацію на сьогодні в Україні є передчасним [4].

З метою громадського обговорення та вивчення громадської думки проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» було розміщено на офіційному сайті МОЗ України.

Запропонований законопроект відповідно до Конституції України та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Закону України «Про страхування» визначає принципи, правові, організаційні та фінансові засади і механізми функціонування загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування громадян в Україні. При цьому метою загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування є встановлення гарантій щодо захисту прав громадян на отримання безоплатної медичної допомоги на засадах соціальної рівності і доступності незалежно від віку, статі, стану здоров'я за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування в обсягах, визначених у програмах загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування та відповідно до стандартів надання медичної допомоги [7].

Підсумовуючи вище викладене, зазначимо, що на сьогоднішній день в Україні відсутній нормативно-правовий акт, який би регулював питання, пов'язані із обов'язковим медичним страхуванням, зокрема який би визначав питання щодо здійснення такого страхування та його контролю з боку органів державної влади. Натомість, існує проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», який розміщений для обговорення на офіційному веб-сайті МОЗ України. Прийняття зазначеного Закону надасть можливість ефективного врегулювання питань, пов'язаних із функціонуванням загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування громадян в Україні, та визначить роль органів державних влади у цьому процесі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козін Е.Г. Медичне страхування в Україні / Е.Г. Козін, О.С. Коробко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю наукової діяльності ф-ту економіки та менеджменту СумДУ, м. Суми, 3-5 квітня 2012 р. / Відп. за вип. О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – Т. 7. – С. 59-61.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Ляховченко Л. Розвиток добровільного медичного страхування як позабюджетного джерела фінансування галузі охорони здоров'я в Україні / Л. Ляховченко // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України : Наук. журнал. – 2010. – № 1. – С. 265-273.
4. МОЗ : Запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування є передчасним [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://espresso.tv/news/2015/03/06/moz_zaprovadzhennya_v_ukrayini_obovyazkovoho_medychnoho_strakhuvannya_je_peredchasnym.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці [Електронний ресурс] : Закон України від 28.12.2014 р. № 77-VIII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/77-19>.
6. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування [Електронний ресурс] : Проект Закону України. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20081223_0.html.
8. Януль І.Є. Медичне страхування в Україні : проблеми та перспективи / І. Є. Януль // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка : сер. : Економіка. – 04/2011. – Вип. 126. – С. 30-32.